

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

Szerkesztő és kiadóhivatal: Eugen-utca 719. sz., hova a lapot érdeklő közlemények, hirdetések, az előfizetési pénzek és hirdetés díjak intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 forint. — Egyes számok a szerkesztő lakásán és Zettin József ur kereskedésében 10 kr-ért kaphatók.

Megjelenik
minden vasárnap.

Hirdetések:

Hirdetési díj egy négyszög-centiméternyi tértért 2 kr. — Bélyegdíj minden egyes beigtatás után 30 kr. — Nyilttér petitsoroként 10 kr.

A Zentán állítandó plebániák ügyéhez.

III.

Ha a zentai r. kath. egyháztanács 1887. évi február 21-iki üléséről fölvevett jegyzőkönyvi kivonat II. pontját olvassuk, melyben a jelenleg főnálló plebánia javadalmából a leendő 2-ik és 3-ik plebánia számára aránylagos rész elválasztásáról van szó, az öpzetlenség hangján mondott eme kifejezések az olvasót az előbbiektől egészen kiengesztelni látszanak. De néhány sorral alább, hol a három plebánia közt a javadalom megosztása nem szavakkal, hanem számokkal eszközöltetik, ott már látszik, hogy az előbbi, édes testvéri hangon mondott szavak nagyon mostoha testvér szájából származtak.

A mostani összes jövedelem aránylagos megosztásáról beszél a jegyzőkönyvi kivonat, a megosztás tényénél mégis a legnagyobb aránytalanság látható. A készpénzfizetés 5250 frtot tesz. Ebből az arányos megosztás elve szerint a most álló plebániának 3000 frtot, a városban állítandó 2-iknek 1750 frtot és a Felsőhegyen építendőnek 500 frtot szánt az egyháztanács.

Hogy az 5250 frtnak illeténi elosztása miféle arányszámításnak a következménye, még eddig nem tudható; de annyi bizonyos, hogy a három összeg között roppant aránytalanság van. Ugyanis a 3000 csaknem még egyszer annyi, mint az 1750, és éppen hatszor annyi, mint az 500 frt. Hol van itt a nagy hangon hirdetett arány?

Hja! az még nem látható, mert a jegyzőkönyv még nem osztotta szét a lakosságot a három plebánia közt; de meglehetünk arról győződve, hogy ha egyszer arra kerül a sor, a hívek megosztása is oly lelkiismeretes és arányosan fog végeztenni, mint az 5250 frtnyi összeg megosztása. De talán a fő birtok elosztásánál méltányosabban, igazságosabban járt el az egyháztanács, mint a pénznél, mely tudvalevőleg veszedelmes portéka az ó ragadós természeténél fogva.

Van összesen 179 és 1/2 kerületi láncc föld a jelenleg főnálló zentai plebánia használatában. Ezen földbirtok a jegyzőkönyv szavai szerint akképen van igazságosan és aránylagosan elosztva, hogy az első plebánia kap belőle 103 ker. lánccot, a második kap 46 1/2 ker. lánccot, a harmadik 30 ker. lánccot.

Bárki azon véleményben élhetett, hogy a mely plebániának oly szűk marokkal osztottak a világ kerekének kenőcséből, a pénzből, annak vesztését pótolni fogják a földből. De bizony kegyetlenül csalódott, a ki ezen véleményben élt. Az aránylagos megosztás elve, a vegyítés-szabály, olasz gyakorlat vagy miféle szabály, nem tűr véleményt, hanem a legridegebb igazság szerint adja meg kinek-kinek a magáét. Ezen ismeretlen kulcs, mely a megosztásnál használtatott, annak a törvénye szerint fordul a závarban, a kinek a kezében van. És így történt, hogy a kinek van, annak adatott és bővelkedik, a kinek pedig nincs, a mit remélhetett volna is, elvételét tőle.

Ámbár így is világos, mily aránytalan megosztása ez a javadalomnak a három plebánia közt, és pedig egyedül csak azon okból, mert a második és harmadik plebánia ügyének nincs szószólója. De még világosabb lesz ezen aránytalanság, ha az egyes plebániáknak szánt javadalmat pénzben számítjuk ki.

Az első plebániának megszavazott 3000 frthoz vegyük a 103 láncc föld jelenlegi hasznóbérét, 2678 frtot. Az első plebánia stóla-jövedelme 1000 frt. Összesen: 6678 frt.

A második plebánia kapna 1750 frt készpénzt. A 46 1/2 láncc földért hasznóbér jár 1040 frt körül. A stóla tehető 400 frtra. Összesen: 3190 frt.

A harmadik plebánia készpénz fizetése lenne 500 frt. A 30 láncc föld után 26 frtjával bejön 780 frt. A stóla becsültetik 200 frtra. Összesen: 1480 frt.

Ha most a városban lakó 14,000 kath lelkét két plebánia közt osztjuk meg, az elsőre esik 5—6 ezer; a másodikhoz bizonyosan több fog tartozni, mert beljebb esik a városba, számít hatunk tehát 8—9 ezret; a harmadiknak pedig szükségképen kell a 6000 szállásával bajlódnia, akár csatoltatnak a szállások ezen plebániához, akár nem.

És ha a zentai hívek megosztása a három plebánia közt csak megközelítőleg ilyenformán történik is, akkor fölösleges tovább egy szóval is bizonyítanunk a javadalom megosztásának aránytalanságát, következésképen igazságtalanságát.

Ha már az 1-ső plebániának mindenestre többet kell kapnia, mint a többinek, kapjon, de úgy, hogy azért a többi se tétessék koldussá. 100 láncc föld egy tagban az elsőnek untig elég lehet, ezért fizetnek most a 26 frtot: 2600 frtot, párbérváltságul kapjon 2250 frtot, a stóla-jövedelem legyen csak 800 frt (habár 1000 frtra bizonyosan tehető). Összes jövedelme lenne: 5650 frt, mely 5—6 ezer lélek után a lekipasztorkodást végző három egyén ellátására igen szép összeg.

A második plebánia kapja a 46 1/2 láncc föld legelő-illetményt, melyért hasznóbérül fizetnek körülbelül 1040 frtot, párbérváltságul kapjon készpénzt 2000 frtot, a stóla jövedelme tehető 400 frtra. Összes jövedelme lenne 3440 frt két pap ellátására.

A 3-ik plebánia kapjon 33 láncc földet, melyért ma fizetnek hasznóbérül, a 26 frt, 858 frtot; kapjon párbérváltságul készpénzben 1000 frtot; a stóla-jövedelem tétetik 200 frtra. Összes jövedelme lenne 2058 frt egy pap ellátására.

A 2-ik és 3-ik plebánia, a lélekszámot tekintve, még ezen kombináció szerint sincs valami fényesen dotálva, hanem csak olyan szerényen, mint valami közönséges kis szegény község plebániája. Tehát a'ig érthető a jegyzőkönyv V. pontjának azon lelkesült fölkiáltása: „Az egyháztanács abban az erős meggyőződésben él, hogy a pátrónus nagylelkűen gondoskodik a felsőhegyiekről, ha az oda megválasztandó plebánosnak 500 frt készpénz fizetést és 30 láncc földet ad, mely a stólaival együtt 1480 frtnyi jövedelem évenként, a miből a felsőhegyi plebános tisztességesen megélhet.

A felsőhegyi plebános, bárki lesz is az, olyan áldozatot hoz állásának és a gondjaira bizandó népek, a milyenre nem minden pap szánja el magát, illő volna azért oly ellátásban részesíteni, hogy a megélhetés gondjaival ne kelljen naponta küzködni. És Zenta, ha egyszer új plebániákat emel, meg aztán van is miből dotálnia lelkészeit, nem fog oly fukar lenni, hogy a megye területén aránylag legsilányabb javadalommal lássa el plebániáit.

Nagy szerencséje a Zentán alakítandó plebániáknak, hogy ügyök eldöntésében az egyházmegyei hatóság is tényező, mely minden részrehajlás nélkül fog itélni, mely nem tesz különbséget: az I., II. és III. plebánia közt azok neve szerint, hanem a mint a munkakör meghatározásánál, úgy az ezzel járó javadalmazásnál is méltányos, igazságos leendő.

A zentai iparosok figyelmébe.

Mikosevics-Gombos, et tutti quanti, olyanok kürtölik magukat, mint a kik melegen szívükön hordják a polgárok érdekeit. Mi ennek ellenkezőjét számtalanszor bebizonyítottuk, nem egyszer olvastuk fejükre, hogy ők a polgárokat csak saját önző céljaik kizsákmányolására eszközökül fölhasználni törekednek és kisebb gondjuk is na gyobb annál, hogysem a polgárok javának előmozdítására valamit tennének. Hogy mindig igazunk volt, a népfölkelési intézmény is mellettünk és ellenünk bizonyít.

A polgárok jóakaróinak látszani szeretők elmulasztottak a jó alkalmat, hogy iparosainknak nem megvetendő kereseti forrást szereztek volna. Ugyanis az illetők nem hívták föl az iparosok figyelmét a népfölkelési felszereléshez szükséges cikkek szállítására, nem tanították ki őket, hogy úgy fogják föl az ügyet, miként az országnak csaknem összes valamire való közséjei már eddig is tették.

A m. kir. honvédelmi miniszterium kebelében a népfölkelési felszereléshez szükséges cikkek szállításával foglalkozó bizottság a fősulyt arra fekteti, hogy magán vállalkozók, a kik ipartestületektől vagy társulatoktól megbízással nem bírnak, figyelembe egyáltalában nem vétetnek, hanem kizárólag arra vannak tekintettel, hogy a szállításokban az egyes kisiparosok részletessenek.

A testületi szellem, vagy a kellő vezetés hiánya szolgál-e okul arra nézve, hogy Zenta iparosait nem látjuk a népfölkelési felszerelés vállalkozói sorában, nem tudjuk, de mindenestre föltűnő, hogy városunk, a melyben annyi derék és ügyes iparos lakik, az érintett ügy körül eddigelé semmi életelt nem adott magáról. Pedig a mostani pénzvisszonyok között azt tartjuk, nagyon is ráferne sok szegény szorgalmas iparosra, a kissé bővebb keresmény, és őszinte sajnálkozást gerjeszt bennünk, ha arra gondolunk, hogy azon nem csekély keresménytől, melyet az ország más számos közséjeiben lakó iparosoknak a népfölkelési felszerelése nyújt, talán önhibájuk nélkül esnek el és részben már el is estek. Eddigelé ugyanis 65,400 pár bakkancs szállítá-ára vállalkoztak a következő, Zentánál semmivel nem nagyobb, sőt részben kisebb és gyöngébb iparral bíró mezővárosok, iparosai, ugymint: Jánosháza, Paks, Jászberény, Diószeg, Duna Szerdahely, Kun-Szent-Márton, Rózsahely, Békés, Csongrád, Békés-Gyula, Makó, Szolnok, Holics, Szarvas, mely mezővárosok tudunkkal semmivel sem jogosultabbak az érintett szállításhoz megkivántató ipar-erő tekintetében, és mégis a kikről ott semmit sem tudnak, vagy legalább is semmihez sem jutottak, azok a zentaiak.

Ezenkívül kiadatott 60 ezer pár kiszabott bakkancs varráásra, melyből kaptak 50 ezer párt a következő városok iparosai: Vác, Nagy-Körös, Kecskemét, Szepes Béla, Szentes, Paks, Tata, Bpest és Duna-Földvár, és 18 ezer párt már tényleg át is vettek munkába. Továbbá jelentkeztek mintegy 30 ezer párra és a későbbi szükség-lethez képest nagyobb mennyiségre is: Gyöngyös, Jász-Apáti, Kovászna, Győr, Verőce, Veszprém, Pápa, Bpest, Nagy-Varsány, Vár-Palota, Devecser, Miskolc, Apatin, Tengőd, Ercsi, Brassó, Nagy-Lak.

Tehát eddigelé kiadatott kisiparosok általi szállításra anyaggal együtt 65,400 pár, varráásra 60,000 pár, összesen 125,000 pár bakkancs. A kiszabott bakkancsok párjának elkészítéseért 1 frtot fizetnek, mely ár mellett hogy kijöhetnek az iparosok, bizonyítja az, hogy igen sok hely iparosai nagy számmal s szívesen dolgoznak ezért az árért, annnyival is inkább, mert a készen kapott anyag földolgozása nem jár a kisiparos részéről annyi nehézséggel, mint ha magának kellene az anyag beszerzéséről is gondoskodnia, a mi különösen a jelenlegi viszonyok közt sok nehézséggel jár. És nem tartjuk megvetendőnek a zentai iparosok részéről azon esetleg 7—8000 frtot, — miután 4000 párig kaphat egy-egy vállalkozó csoport, melyhez oly könnyű szerrel hozzájuthatnának, és annyi idő alatt, a melynek talán felénél többet is nagy része munka nélkül kénytelen eltölteni a munka hiánya miatt.

Még mindig lehet munkát kapni, mert a szíjgyártó munka kiosztása még függőben van, pedig ez is jelentékeny. A szabó munka hasonlóképp egyelőre szintén függőben marad addig, míg a magyar gyárosoknál megrendelt posztóanyagok beszállítása megtörténik.

Iparosaink ne bizzanak álbarátaikban, ne várják a sült galambot, hanem ragadják meg a

jó alkalmat, hogy egy kis pénzmagra szert tehesenek.

Mi teljesítettük hírlapirói kötelességünket, fölhíván iparosaink figyelmét a megnyílt keresetforrásra.

Segíts magadon és Isten is megsegít!

Különfélék.

— Ezzel a számmal a „Zentai Ellenőr” V. évfolyamának II. negyedét megkezdjük. Tisztelettel kérjük Zenta város és környékének közönségét, szíveskedjék lapunkra minél tömegesebben előfizetni. A pártolásra magunkat érdemesekké tenni törekszünk. Az előfizetési ár lapunk homlokzatán olvasható.

— A zentai róm. kath. hitközségi képviselő f. évi április hó 7-én (azaz nagycsütörtökön) d. e. 9 órakor a nagyvendéglő dísztermében gyűlést tart. Targy: elnöki jelentés és a 25 választott hitközségi képviselő lemondásának bejelentése és ennek kapcsán a százas testület kiegészítése érdekében való intézkedés. — Minden egyházi képviselő kötelességének ismerje megjelenni.

— Szabó László országgyűlési képviselőnk a múlt héten Bpsten volt, részt veendő az országgyűlésben.

— Azt híresztelik, hogy a mindenáron polgármester, lovagias becsületszavát beváltandó, leköszön állásáról. Ha nem tudnók, hogy exisztenciája függ a polgármesteri hivataltól, elhinnök. De így előre megmondjuk, hogy Gombos csak szemfényvesztést céloz elkövetni, szinleg leköszön, de beteretelti minden mamelukját és általuk magát megmarasztatja, nagy bankettet rendeztet és magát ünnepeletti. Erre kikürtölteti, hogy azért marad tovább polgármester, mert a képviselői tület nem eresztí. Ha azt hiszi, hogy ilyen fogással becsületét reparálja, legyen neki uri guszusa szerint. De minden józanul gondolkozó és becsületesen érző ember tudni fogja: hányat ütött az óra.

— A múlt héten a járásbíró egy ügyvédhez beléptekor ezt a kérdést intézte: Nem tudja, hogy tisztességes ember köszönve szokott belépni? — Köszöntem. — Nem hallottam. Azért menjen ki és jöjjön be még egyszer, de úgy, mint tisztességes ember szokott. — Es az ügyvéd kiment és köszönve kényszerült belépni.

— Iszonyu véletlen. Kohn Miksának az anyja éppen az utcán volt, midőn fiát rendőri fődözet alatt Zentára hozták. Elképzelheti mindenki, minő hatást idézett elő a viszontlátás.

— Mai tárcarovatunkat mindenkinek, különösen pedig gazdaközönségünk kiváló figyelmébe ajánljuk. Ebből mindenki, főképen a gazdaközönség meggyőződhetik, mit köszön Kossuth Lajosnak.

— Barsy és Mikosevic pártfogoltját, Hajnal Viktort, a szabadkai törvényszék március

28-án 15 napi elzárásra és 48 frt pénzbüntetésre ítélte: a múlt hónapban pedig anyját, Papp Erzsit, a kapitányi hivatal utcai verekedésért hat napi elzárással és 10 frt pénzbüntetéssel sújtotta. — Ugyancsak agyonpártfogolták!

— Zenta halad. Bunkó Ferenc a Géza-utcában szép házat épített, vállalkozó Porray; a gozmalot tetemesen megnagyítják. Egyik sem vette igénybe a körkemencés párolt tégláit, az elsőnek Bergel Antal, a másodiknak pedig Goldstein Zsigmond szolgáltatja a téglát.

— Márc. 31-én ke detét vette a katonai sorozás. A múlt héten a környékbeliek sorozattak be, a héten pedig a zentaiak sorozatnak.

— Márc. 30–31-ike közötti éjjel tűz volt, leégett Udvardy Gergelynek cigány utcabeli háza. A városi fogatok ellen a tűzoltó-egyesületnek ismét panasza van.

— Szolid magkereskedő üzletet nyitott a mindenáron polgármester. Két polgártársunk abban alkudott meg a mindenáron polgármesterrel, hogy nekik a zsornok mag kilőját 40 krt adja, s midőn másnap bizonyos mennyiséget kimértek és fizetni akartak, Gombos 50 krt követelt.

— A hivatalos lap f. hó 24-én megjelent számában a következő legfelsőbb kézirat foglaltatik: O császári és apostoli királyi fölsége, f. évi március hó 23-án kelt legfelső elhatározásával, Jankovich Aurél Szabadka és Baja városok főispánját ezen állásától, saját kérelmére, — hű és buzgó szolgálatainak elismerése mellett — fölmentven, megengedni méltóztatott, hogy Szabadka szab. kir. városban a főispáni teendők végzésével Kállay Albert, Szeged és Hód-Mező-Vásárhely városok főispánja, Baja városban pedig a főispáni teendők végzésével Parcsietich Félix, Ujvidék város főispánja — mindkettő ideiglenesen és eddigi főispáni állásában való meghagyásával — bizassék meg. Baja városa Jankovich Aurél márc. 27-én díszpolgárrá választotta.

— Valkovszky Miklóst, a székesfehérvári realiskola igazgatóját, hazafiatlanság vádjá alapján előbb a székesfehérvári kaszinó kibabozta, utóbb a miniszter fölfüggesztette. A zentai iskolaszék megtette volna „szepőlten jellemű férfiú”-nak, uti fi — Kuthy docet.

— Pékek, vigyázzatok! A múlt hétfőn két suhanc a piacon süteményt csent. Bizonyára nem az éhség, hanem a pajkosság vitte az illetőket a lopásra.

— Üres a láda fia. Március elsején nem fizették a tanítókat; 25-én, Gyümölcsoltó boldogasszony napján pedig egy lámpát sem gyújtottak, jöllehet olyan sötét volt, hogy feketébb csak a tanács fejében lehet. Hja, nincs pénz. Kell a körkemencésnek.

— Adán márc. 28-án orvosnak Struhák Istvánt, volt bajai orvost választották.

— Az adai m. kir. földmives-iskola kertészetében az egyéves alma, körte, barack, vadgesztenye és dió magcsemetek mintegy 70,000 db

sen szaporodott a földesurak között is a nép föl-szabadítása iránti hajlam.

A köznemesség tömegesen sorakozott a jobbágyok sorsának javítására, mely körülmény még élénkebb lüktetést adott a nép szabadság utáni vágyának.

Leghűbb képét adja a nép hangulatának halhatatlan költőnknek, Petőfi Sándornak „Misere plebs contribuens” cím alatt 1847-ben írt költeménye, melynek következő két szakaszát idézem:

„Még kér a nép: most adjatok neki!
Vagy nem tudjátok, mily szörnyű a nép,
Ha fölkel és nem kér, de vesz, ragad?
Nem hallottátok Dózsa György híret?
Izzó vas trónon őt elégették;
De szellemét a tűz nem égette meg;
Mert az maga tűz. Ugy vigyázzatok!
Ismét pusztíthat e láng rajtatok!

Jogot a népnek, az emberiség
Nagy, sznt nevében, adjatok jogot,
S a hon nevében egyszersmind, a mely
Előli, ha nem nyer új védosziopot.
Az alkotmány rőzsája a tietek,
Tövisseit a nép közé vetétek;
Ide a rőzsa néhány levelét
S vegyétek vissza a tövis felét!

Végre az 1848-iki országgyűlésen, március 15-ikének hasadó hajnalpirjából a szabadság fényesen ragyogó napja fejlett ki, szétárasztván jótékony sugarait azokra a milliókra, kik mint volt jobbágyak a szolgaság igája alatt nyögtek.

Lemondott a földesuri osztály ezredéves jogáról országos kárpótlás mellett. Szabaddá lett a jobbágy, szabad lett a föld s az azelőtt szolga jobbágy a szabad földnek szabad tulajdonosává lön.

Az 1848. 9. t.-cikkely kimondotta, miszerint: „az urbér s az azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, ugyszintén az uri törvényhatóság, örökösen megszüntettek”. Ez azon törvény, mely örök és eltörülhetlen hatású áldásképen sugárzik át a jövődőségre.

mennyiségben dbonként fél krajcáron, az egyéves erős mandula és a 2–3 éves tölgy-csemetek darabonként 1 krnyi áron megrendelhetők. Ajánljuk mindenkinek, hogy e kedvező alkalmat fölhasználva, a gyümölcsfa-tenyésztés alapját vessék meg s a csaknem ingyen adott magoncokból minél többet rendeljenek. Tudomásunk szerint a miniszterium a községek- és testületeknek kedvezményes árat is engedélyez, sőt ingyen is ad e magoncokból, ha idejekorán beadják kérelmüket.

— A „Pesti Napló” márc. 31-iki reggeli számában ezt olvassuk: „A Nate Dolem című ujvidéki hazafias szerb lapot politikai magatartása miatt három szerb olvasó egyletből zárták ki: az ujvidéki, zentai és mitrovicai szerb kaszinóból.” — A 361-es Gyuró és satellesei az országban játszó a magyarfaló szerbet, Zentán pedig a cipőért a város sirásóival szövetkeztek, mint loyális kormánypártiak. Ez aztán szerb szabad-
elviség! Melyet a cigány így szokott jellemezni: Ha akarom vemhes, ha akarom, nem vemhes. Mi egy szóval híven jellemezük: cipő.

— Hajóközlekedés. Zentáról Zimonyba kedden, csütörtökön és vasárnapon 2/48 órakor reggel, Zentáról Titelig hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap reggeli 2/48 órakor, Zentáról Szegedre hétfőn, szerdán, csütörtökön, pénteken és vasárnap reggeli 2/49 órakor indul a hajó.

— A „Budapesti Hírlap” (szerkesztők és kiadótulajdonosok Csukási József és Rákosi Jenő) a legkitünőbb és legkimerítőbb távirati tudósításokkal szolgál és közvetlen összeköttetése lévén Európa összes fővárosaival, a mostani válságos időben leghitelesebben tájékoztatja olvasóközönségét. A kiválóan hazafias szellemben szerkesztett „Budapesti Hírlap”-ot vezércikkei, tárcái, rovatái az ország legkedveltebb és legterjedtebb hírlapjává tették. Előfizetési ára negyedévre 3 frt 50 kr, egy hónapra 1 frt 20 kr. Szerkesztő ség és kiadóhivatal: Budapest, kalap-utca 16. szám. — A hírlapkiállítás alkalmából az „Ország Világ” f. é. 11. száma kedvenc lapunkról a többi között ezeket mondja: A „Pesti Hírlap” előfizetők dolgában szembe állítható a német lapokkal, egyik cikkével lehetetlenné tette Thaisz Eleket, egy másikkal tüzre dobatta Jókainak a népiskolák számára írt historiai tankönyvet. Március 27-én pedig az egyetemi ifjuság a honvédelmi miniszter eljárását tárgyzó cikkeért a szerkesztőséget rokonszenves kitüntetésben részesítette.

Közgazdaság.

A kertészet köréből.

I. A rózsakedvelők figyelmébe.

P.

A mit szeretünk, szinte megkivánjuk, hogy azt más is szeresse. Nagy barátja lévén a rózsának, azért részint a virágok királynéjának minél nagyobb körben való tisztelet-szerzés céljából, részint a t. közönség hasznára bocsátjuk nyilvános-

Sok törvény és intézkedés, melyet 1848. szült, Európaszerte ismét romba dönt, s annyi más, mit 1848. romba döntött, újra fölépült, de az 1848-ik évi IX. törvénycikk szent elvei épen s változatlanul megmaradtak.

Szoros kapcsolatban áll a hivatkozott törvénynyel az 1848. V. t.-c., mely az országgyűlési követeknek népképviselő alapján választását, és a VIII. t.-cikk, mely a közös teherviselést mondotta ki. E három törvénycikkben van letéve Magyarország volt jobbágyainak föl-szabadítása és politikai jogok gyakorlása tekintetében való egyenjogusítása.

1848. március 15-ike a népszabadság örömmépe vala, melynek emléke szent és feledhetlen marad a magyar nép szívében örökre.

Es ha mindezek után megfontoljuk, hogy azon kimondhatlan jótétemény, melyet Magyarország népére az 1848-iki törvények árasztottak, legnagyobb részben s csaknem kizárólag azon nagy elmével és világra szóló lángésszel fölrüházott férfunak köszönhető, kinek nagy tehetségével csak lángoló hazaszeretete mérközhetik; ha tudatával bírnak annak, hogy azon férfiú, kinek alakja az 1848-iki nagy nemzeti vívmányok terén óriásként magaslik ki a lángész és tántoríthatlan hazaszeretet vakító fényű diessugaraitól körülövezve hazánk nagy fiának **Kossuth Lajosnak** személyében: akkor azon napon, melyen március 15-ikének emlékét ünnepeleljük, lehetetlen el nem ragadtatnunk a hazaszeretet magasztos érénye iránti azon áhitat szent érzésétől, mely azon tohászra kell, hogy buzdítsa minden igaz hazafiúnak keblét, mikép a nemzetek úgy mint egyesek sorsát intéző bölcs isteni gondviselés megmérhetlen jósága engedje megérnie hazánk nagy fiának, **Kossuth Lajosnak**, a népszabadság buzgó apostolának, hogy lelke legforróbb vágyát teljesedve: édes hazánkat szabadnak s függetlennek láthassa!

Kozics István.

A „ZENTAI ELLENŐR” TÁRCÁJA.

Történeti visszpillantás a földmives osztály állapotára 1848. előtt.

(Folyt. és vége.)

Eltörültek az ugynevezett „apró dézsmákat”, de megmaradt a többi rosz, melyekkel szemben vajmi csekély vigasztalást nyújtott a VIII. t.-c. 2. §-a, mely megengedte az urbéri tartozások, szolgalmányok és adózásokra nézve az örökös szerződések köthetését. A mi lehangoló s a jobbágyokra nézve elkészerítő volt az 1832/6-iki országgyűlés végzésében, az a halhatatlan emlékeztető Kölesy által elragadó ékesszólással pártolt azon indítvány elvetése volt, mely a jobbágyok tulajdon szerzethetési jogát és az urbéri terhek örökös megválthatását foglalta magában. El is volt keseredve az egész jobbágyosság, s szerte a hazában oly élénk lett az állapot tarthatatlanságát jelző nephangulat s magatartás, hogy sok földesur komolyan gondolkozóba esett s önként igyekezett jobbágyainak kedvében járni. Maga a nép kezdett kihívó állást foglalni, és ez nem is lehetett másként, midőn értesült a nép, hogy érdekében az ő sorsának javítása végett hosszas és heves viták s tárgyalások folytattattak az országgyűlésen. Fölebredt a népben az emberi önérték s ennek hatása alatt a mit nem vívhattak ki az 1832/6-iki országgyűlés törvényhozói, meghozta az 1840. VII. t.-cikkely, mely elrendelte az örökváltságot.

Amde ezen csak engedőleges és nem kényszerítő törvénynek hatása csak ott lön, hol a földesurak jóakarata járult az ügghöz. Bezeredy István, a gr. Batthyányak, Károlyiak s többen sorompóba álltak, de a nagy többség a régi állapot föntartása mellett harcolt.

Lassanként azonban mindinkább örvendete-

ság elé ezen a tapasztalatból merített közleményt.

Kevés ember van, még a legelső osztálybeliek közt is, a ki a rózsát gyönyörű színeért, fölséges illatáért vagy kecses alakjáért ne szeretné. Es mindazonáltal ezen kedvessége dacára sem részesül nálunk a rózsza az öt megillető figyelemben, gondozásban, ápolásban.

Mivel a vadrózsza e vidéken ritka, mint a fehér holló, azon kevés uri egyént kivéve, kik a nemes rózsától készen hozatják, a többi rózsakedvelő megelégszik azzal, hogy az általa érdekesnek talált vagy mások által ajánlott rózsafajokat a kertekben csaknem mindenütt található közönséges fehér rózsába szemzi, vagy szemezgeti.

Tisztelet, becsület a fehér rózsának, de míg módunkban áll vadrózsát szerezni, addig soha ne használjuk a fehér rózsát alanyul.

A fehér rózsza, 1-ször: nem hajt folytonosan és buján, mint a vadrózsza, hanem csak tavasszal és ősszel, nyáron tökéletesen szünetel, levelei megrozsdásodnak és lehullanak. Az ilyen töbe szemzett nemes rózsák bármily gazdagon virágzó fajhoz tartozzanak is, nyáron szintén szünetelnek a virágzásban, sőt a tavaszi első virágjaikat sem képesek rendesen kifejleszteni, és ez az oka, hogy pl. a Gloire de Dijon gyönyörű tömött bimbói megrothadnak, vagy kinyílás nélkül hullanak le.

2. Nem tartós életű a kerti fehér rózsza. Három-négy év annyira megviseli, hogy ezen túl elpusztul, vagy legalább haldoklik. Míg ellenben a vad alanyba szemzett 20—25 évig él dúsan virágozva.

3. Ha a fehér rózsát pénzért szerezzük meg, bizonyosan kerül annyiba, mint a vad, sőt néha többé.

A fölhozott előnyök tehát mindenesetre a vadrózsát ajánlják.

De honnét szerezzük meg? kérheti valaki a hosszas ajánlás után türelmetlenül.

A budapesti kertészeknél. Ezen urak a rózsamagot kilogramm számra vetik és nagymennyiségű apró csemétét állítanak elő évenként, melyekből eladásra is jut. Nem is szokott a rózsavadonc drága lenni. Pecz Ármin budapesti műkertész és faiskolatulajdonos (VIII. ker., Kálvin tér, 4. sz.) az egyéves csipkerózsza-magoncok százat 1 frtért, a 3 éves erős példányokét, melyek nagyrésze már az idén beszerezhető, 3 forintért árulja.

Egy másik ilyen kertész, Frommer A. Herrmann, (Károly-köruton) a 2 éves elsőrendű rózsamagoncok százat 2 frt 50 krért, a 2 éves másodikrendűket 1 frt 50 krért számítja.

Szávoszt Alfonz (Arany-János utca) a mult évi árjegyzékében az 1½—2 méter magas, magról kelt vadrózsafák dbját 8 kr-ra tartja.

Ezen vadrózsák igen gazdag gyökerűek, azért csaknem kivétel nélkül megerednek és dúsan hajtának. Az ilyen töbe szemzett rózsák dúsan és állandóan virágznak.

Csak egyet kell még ezen fajra nézve megjegyeznünk. Ez a rosa canina rendkívül sok sarjat hajt, még pedig a fácskának azon részéből, hol az a földszínnel érintkezik, azért magas törzsű fának nem igen ajánlható; de annál inkább ajánlható bokoralaku rózsák alanyául. A rosa caninát a föld színe alatt szemezzük be 1—2 centiméternyire, ezáltal az ő buján hajtó természetét igen szépen kamatoztathatjuk, mert egy 5—6 éves hordó nagyságu és a legszebb rózsákkal megrakott bokrot kapunk egy töről.

Álljon össze 2—3 rózsakedvelő egyén, hozassanak 100 darab ilyen rosa caninát, mely kerül 3 frtba, és lesz 30—50 darab olyan rózsza alanyunk, melyek megfelelnek igényeiknek. Minden községben vannak olyan rózsafajok, melyek megérdemlik a szaporítást. Kinézi az ember ezek közül azokat, melyeket leginkább szeret, szemez belőlük, és néhány krért szert tett a legjelesebb fajokra.

Már csak azért is ajánlhatjuk a rózsza szemzésének módját (melyet a nyár elején majd közlünk), mert olcsóbban jutunk a rózsához, mert kevesebb csalódás éri az embert, ha maga választja meg a fajokat, mint ha hozatja, és mert a rózsaszemzés minden más szemzés közt a legkönnyebben eredmény, igen sok ártatlan örömet szerzünk ezen munkával magunknak. Végre ezen műtét alkalmazható mindenféle gyümölcsfánál, tehát hasznunkra is válik.

Egy kissé ugyan korábban kellett volna e közleményt nyilvánosságra hozni, de még nincs későn, ha a megrendelést a rózsakedvelők nem halogatják.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

Barta László fővárosi tanácsjegyző és a „Községi Közlöny“ szerkesztője által irt „Uj kis tükör“ című 31 éves munka Hornyánszky Viktor akadémiai könyvkereskedő kiadásában di-

szes alakban megjelent. Ara azok számára, kik f. é. ápril 30 ik napjáig megrendelik, díjmentesen elküldve 2 frt 20 kr. Bolti ára azontul 3 frt. A ki e munkát szemügyre veszi, nem fogja drágának tartani sem tartalmát, sem terjedelmét, sem kiállítását tekintve. Szerző mindazokat a dolgokat, melyeket az egyszerű észjárásu községi előljárónak okvetlenül tudnia kell, sorrendben megmagyarázza, olyan szólásmóddal, a melyet a legegyszerűbb földműves is megérthet, ha azt, a mi e könyvben megvan írva, figyelemmel elolvassa. — Szerző mindenek fölött arra törekedett, hogy a községi előljárókat a tisztókkal járó jogokról és köteleességekről s a községi közigazgatásból folyó dolgairól fölvilágosítsa és velők az általok végrehajtandó törvényeket és rendeleteket megértesse. Szerzőt a közigazgatás terén eltöltött szolgálati éveinek hosszu sora és gyakorlati irányu írői munkássága képesítettek arra, hogy a kitűzött feladattal derekasan megbirkózhattak. Az „Uj kis tükör“ 15 részre oszlik. Tartalmából csak a következőket idézzük: A magyar ember köteleességei, milyen legyen a községi előljáró, a magyar állam alkatrészei, a magyar nemzet és alkotmánya, a kiraly, az országgyűlés, a képviselőház, a főrendiház, az országgyűlési választói jog és ezzel összefüggő dolgok a kormány, a megye, a főispán és a többi tisztviselőik, az új községi törvény magyarázata, a községi háztartás, az adók, egészségügy, közbiztonság és közrendeszet, dohányjüvedék és bélyegilleték, közoktatás, gyámügy, védkötelezettség és katonáskodás, a népfölkelésről szóló törvényekből szükséges tudnivalók, erdőtörvény, vízjog, ipar és kereskedés, italméresi regále és vásárjog, törvényi öröklés, a végrendelet, telekkönyv, posta és távirat, hivatalos nyomtatványok.

Kormánys Rózsza kiadásában megjelentek az Olvasókör VII. évfolyamának 13—14. és a rendk. évf. 23—24. füzetei; azok „A gályarab menyasszonya“, ezek „A narbonnei kastély titka“ című regények folytatását tartalmazzák. Az Olvasókör megjelenik minden hó 8 án és 23-án. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr, felévre 3 frt, egész évre 6 frt, egyes füzet ára 25 kr. Az előfizetési vagy megrendelési összegek kiadó nevére Bpestre, Ferenc-József-rakpart 16. sz. a. küldendők.

Kereskedelmi szakirodalom. Vettük a „Gyakorl. keresk. tudományok“ jeles folyóirat 13. füzetét, melyet áttekintve konstátjuk, hogy a mű megfelel a hozzákötött vára-közásnak. A folyóirat — mint már lapunk keretében megemlítettük — négy részből áll: Az első a könyvvitelt tárgyalja törvényismeretre való ritka könnyű modorban; a második rész a váltó mint üzleti for.almi papirozt ismerteti figyelmet keltő részletességgel; a harmadik rész mint lapmelléklet „Kereskedelmi és pénzügyi szemle“ cím alatt jeles szakírók tollából hoz kitünő cikkeket, mint: Eszak-Amerika vasutai és létesítésükről, Magyarország régi mérték- és pénzrendszeréről; Könyvszemle: dr. Veres V. kereskedelmi számtanáról; Vegyesek: A csödről, család- és hamisbúkról. A negyedik rész, szintén mint lapmelléklet: „Keresked. és Pénzügyi szaktanfolyam“ magán tanuló részére, levelezés útján tanítja az üzleti és pénzügyi könyvvitelt, a kereskedelmi és politikai számolást és a magyar, német s francia levelezést. Minthogy a folyóirat a legjelesebb szaktanárok szerkesztésében csakugyan a magyar szakirodalom egyik kitünő műve s hasonlót ily bő alakban még a mindenről könyvtárakkal rendelkező német irodalom sem bír, ismételtlen föl-hívjuk reá a kereskedelem és pénzügyi férfiakat, kik e műben valóban a szaktudomány és tapasztalat kufforrását találják. Mutatványszámokat a folyóirat szerkesztője (Zachár Gyula tanár Budapesten, II. ker., gróf Lónyay-fele házban) megkeresésre, mint nekünk írja, szívesen és díjmentesen küld.

Vegyes.

— A kinek barátai vannak, ne csodálkozzék azon, ha irigyei is találkoznak. Hiába! az már ugy van az életben, a mint a költők nagyon találóan mondják, hogy „az élet zavartalan öröme e földön senki-nek se adatik.“ Ezért Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsaibak barátait ne nyugtalanítsa az, ha a hála és elismerés szavai mellett az is megtörténik, hogy vagy egyszer itt-ott valamely elégedetlen az ő nézetét hallatja. Mindenkinek tet-szését megnyerni lehetetlen s így természetes, ha ama sok ezerekhez, a kik gyors segítséget s gyógyulást találtak Brandt R. svájci labdacsaiban s ezért hálásak, néhány elégedetlen is csatlakozik,

a nélkül azonban, hogy ez által a legcsekélyebb jogosultság adatnék a szer általános becsét illetőleg következtetéseket vonni le. Egy doboz ára 70 kr a gyógyszerárakban.

Gabonapiac.

Bpsten a kínálat oly csekély volt, hogy még a mérsékelt vételkedvet sem tudta kielégíteni. Buza 5 kr-ral magasabb áron kelt. Buza 9.55, zab 6.55—6.70, kukorica 5.85—5.90, Zentán buza 8.60—8.70, zab 5.60—5.80, kukorica 5.—5.10 mm.

Garantírozatlan hírek.

Gabi gyerek az idén névnapját szük körben, a szál-láson tartotta meg. Bikityi kebelbarátját itt is fölkereste. Midőn Gabi megpillantotta, fölig elpirult és a következő szavakat dadogta: Talán csak nem akarod a régi kölesön első részletét már is visszafizetni?

A tiszpartiak azzal dicsekszenek, hogy nekik Bikityi névnapján olyan áldomást fizetett, hogy Hencidától Bonchidáig folyt a sör, a bor. Még a kutyák is kávét ittak a tiszparton.

Savanyu Lajos a Bikityivel való sétálgatás folytán nagy diplomatává nővén ki magát, legközelebb bizalmas diplomáciai megbízatással Dél-Afrika küldetik.

A mindenáron polgármester legközelebb lemond hivataláról s annak újból való elfoglalására semmi áron sem lesz rábírható.

Bikityi nevét lapunk útján „Misakocsis“-ra kívánja változtatni.

Ásó János, mint a rosz nyelvek beszélők, az ellen-zékkel fuzionál.

Ki e talányt megfejti, annak Bikityi „Rúzs Péter, vagy az ártatlanul meggyilkolt parasztleány“ című ponyvairodalmi terméket ajánlotta föl: Miért köt Savanyu de Vigyori és Ékös Lajos de Tökfejű a pelenkához oly vérmes reményeket?

Kersó a napokban avatott nagy ünneppélyességgel Bikityi katonájává. Szüz beszédére, melyet a legközelebbi közgyűlésen fog tartani, kaptafa-engedte szabad idejében szorgalmasan készülni.

Kalmár lelkü Tóni a népfölkelők seregében manipuláns örmesternek jelentkezett.

Vöröszakálu Tónit a közgyűlés legközelebb a képviselőtestület dísztagjává választja.

Beavatottak mondogatják, hogy a megürült főispáni állásra mindenáron polgármesterünk erősen aspirál.

Bikityinek a napokban kézbesítették a szabadkai kir. törvsszek idézését a Rúzs-féle gyilkossági ügyben.

A mindenáron polgármester a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti a zárgondnoki pénzekről való elszámolást.

Keskeny borozdáju, de vastag pocaku Sebes állami adóvéghajhátóvá nevezett ki.

A tanarak által rendezendő löversenyre Bikityi által Savanyu de Vigyori van nevezve. A próbaversenyek estén-kint a gabonapiaccon serényen folynak Savanyuval, Bikityi vezetése mellett.

A 361-es Gyuró ugyancsak nekifeküdt az árvaügyek-nek: több időt tölt a hivatalban, mint a koresmában.

Vezérkúti és a tanarak albumába a „szeplőtlen jel-lem“ és „eszmei magaslat“ szavak alá valaki Smiles-nek e mondasát írta: „Az alacsony lelkü alacsonyban bámul. Békánál a szépség legmasztosabb eszméje a békánál hatá-rozódik. Kis gazember a férfiaság legmasztosabb esz-méjét nagy gazemberben bámulja.“

Értéktőzsdei hetijelentés.

(A „Magyar Mercur“ tudósítása.)

A közelebb mult héten a tőzsde igen mozgalmas volt, a nélkül azonban, hogy végeredményben lényeges árfolyam-változásról mutatkoznának. A német császár 90 éves születésnapjának megünneplése igen kedvezően hatott a tőzsdére és ennek folytán az árfolyamok tetemesen emel-kelek, az áremelkedés azonban rövid tartamu volt, mivel

